

zjedinjene, v teh se kuha in te izhlapijajo, posebno mesca julija in avgusta, in če je takrat vreme neugodno, manjka pozneje grozdju barve, moči in dišave.

Trtni les se močno razločuje od trdega drevenega lesa, čisto iz sočnih cevic s celicami obdanih, in te dobivajo sok skoz sesavke in bradovičice v korenju, skorji in listju iz zemlje in zraka za živež. Zato je dobrot vina odvisna, od tega, kar zrak pripomore, ker tudi zračne cevkece prinašajo zrak iz vseh zunanjih delov noter do stržena.

Posamni deli korenine so:

a) deblič, tisti del, kateri iz navpik vsajene ali pogrobenčane in obrašene rozge postane.

b) venčno ali zračno korenje (Kronwurzeln), 4—8 palec pod zemljo. Navada je in se tudi povsod svetuje venčno korenje zatirati, ker od mraza trpi, in se pri obdelovanju lahko poškoduje, vendar narava menda nič ni brez namena storila, te korenine ne morejo nič drugim škodovati, ampak sesajo iz gorne večidel rodovitne zemlje živež in mokroto, in peljejo redivni sok skoz venece gori do listja, zato je še le potreba staremu trdemu korenju venčne korenine špogati, le preplitve in mrtve koreninice se naj odstranijo. Hojbrenk tudi uči po novi skušnji, da bi nobenih korenin ne odpravljali, ker le premokra zemlja, slaba lega naredi, da spodnje korenje odprni.

c) stransko korenje ali pašniki. Vsaki koren od tal do noge, ali do dna pri trdi zemlji sliši med poglavitno korenje, ker trsu živež donša in ga vtrdi, zato se mora zemlja obdelovati, da zrak, solnce, mokrota lahko dohaja, in skrbeti, da se kolikor mogoče stranskih korenin izredi in nobena ne poškoduje, ker se mnogokrat iz slabega pašnika poglavna in močna korenina izredi.

d) Nožno korenje, katero je spodej iz zadnje rozgine ali sajeniške oke izraščeno. Med tem je srčna ali glavna korenina naj imenitnejša in gre naravnost ali postransko globoko v zemljo. Trsu ni scer niti veliko koristna niti potrebna, zato se zna, kakor pri drevju brez škode odrezati; k večemu v kakem pečevju išče globoko v razpoklinah živeža, v mokri ilovni zemlji pa rada odprni.

e) Sesavke ali vlaknate koreninice (Saugwurzeln), so naj tanjši in najdalji lasnati konci korenja in sesajo s svojimi nevidljivimi bradovičicami, gobicami ali ustnicami vodene redivne delce iz zemlje, zato se naj skrbno varujejo, ker prav za prav trs rede.

f) Gnezd ali prvotno korenje je staro skrivljeno večkrat križem prepreženo korenje na dnu grobe, katero postane po grobanju iz starih debel ali delov trsa.

(Dalje prihodnjič.)

Spet ženkam nekaj.

(Konec.)

Neka dekla je v enem mestu na Slovenskem pred 15 leti tožila, da ji je nekdo en srebrni tolarček — en forint —, kojega je imela v škrinji v robcu zvezanega, vkradel, ko je v jutru k službi božji odšla in potlej niti robca niti forinta več našla ni. Nemir in sovraštvo je veliko nastalo v hiši. Med tem krava pojema in odslabuje tako, da jo gospodar mora konjedercu izročiti, ki jo raztelesi v pričujočesti gospodarja. In glej! v želodcu je bil tolar ves zelen, ki je lepo kravo ob življenje spravil. Dekla je imela nevedoma robec s tolarjem v predprtnem žepu, krava ji ga izvleče in pojé vse skupaj. In še le sedaj se resnica zvé. Tako se s pajčevino tudi druge škodljive reči z slabo klajo vred živini predvržejo, da začčenja potem hirati in bolehati. Sedaj več dobrega mleka ni, niti smetane, niti sirovega masla itd. k zadnjemu morajo čarovnice, copernice krive biti, kar je nesnaga navajena doma storila.

Da bi še v takih nesnažnih okoljšinah ženske ali dekleta kravam seske vmivale preden molzti začnejo, še jim nikol ni v glavo prišlo, posebno takrat, ko so vboge krave, tako prevlečene z gnjusobo po bedrih, da vse binglja, in so videti kot bi zares irhaste hlače nosile — fej te bodi! Tu zares mora veliko na cedilu ostajati.

Nekemu Nemcu sem pred desetimi leti o taki priložnosti rekel: Prijatelj, vaši voli imajo črne hlače! — pa tudi čevljiče! me zavrne. — S tem se pa ve, drage Slovenke, ne izpričevajte. Zato skrbite za snago tudi v hlevih pri živini, snažite jo s česlom, striglom in krtačo: te reči naj ne manjkajo v nobenem snagoljubnem hlevu!

Poglejmo še konečno gnojnišče. Ženke, ve menda tudi naj manj enkrat, ako že ne dvakrat v tednu iz hlevov gnoj-

kidate ali izmetavate. Ne mečite ga vendar ne zdaj tu za eno motiko, zdaj tam za en krtovinjak.

Spravite raji vsega na lepi voglaten kup vsikdar, in ga pokrite z zemljo, katero z gnojnico polijete, kedar moških ni doma, da se rast dajoči drobci, to je smrad, amonijak, ne izpuhti.

Ne dopustite pa nikol, da bi se gnojnica iz hlevov po potih in cestah brez vse koristi cedila in pogubljala, ktera je zlata vredna.

Ženke! bodite tedaj snagoljubne ne le na sebi, temuč tudi v hiši, v kuhinji, v hlevih, pri živini in okoli hiše: vse naj bo snažno, kakor ste ve rade snažne. Hudile pa se vendar ne bote na me, saj veste, da vam vsikdar le dobro voši.

Kuharov Frančišek.

Dopisi.

Okrajne volitve v Mariboru. Mislim, da bo marsikteremu prijetno, če „Slov. gosp.“ tudi nekaj o dokončanih okrajnih volitvah (Bezirksvertretung) pove.

Nekterim je že morebiti po razgovorjanju z našimi moži, kateri slovenski rod branijo in zagovarjajo, znano, kako krivična nam je postava o okrajnih volitvah. Voli se namreč okrajnih zastopnikov za Maribor 40, in sicer voli mesto Maribor z Lovrenčkim trgom vred 10, fabrikanti in trgovci (Industrie) 10, tedaj je že polovica, namreč 20 mestjanov, kateri iz in od mesta izvoljeni že po svoji dolžnosti mesto zastopati morajo.

Dalje volijo veliki posestniki, to je taki, kateri brez naklade (Zuschuss) 60 fi. dače na leto plačujejo, iz svoje sredine 10. Sploh so skoro vse naj lepše in večje posestve v Mariborski okolici lastnina tujcev.

Na drugi strani pa se je nam pri volitvah velikih posestnikov s tem krivica zgodila, da se je dosti kmečkih velikih posestnikov izpustilo. Tudi čas za oglašenje (reklamacija), naj se med velike posestnike zapiše, ni bil nikdar razglašen tako, da celo mnogo mestjanov od tega nič ni vedelo.

Kak skrbni in prijazni so na den volitve nekteri mestni gospodji bili, za mesto obdelovali, znajo naši kmeti sami.

Po vsem tem se je morala volitev velikih posestnikov slabo končati; akoravno so se nekteri kmeti, kak mladi Venger, Veingrl Jože i. t. d., slava jim, res pametno in krepko obnašali so se vendar naši nasprotniki izvolili, ktere strah obleže, ako vidijo, da se naši kmeti kot Slovenci čutijo in obnašajo. To bi ja bil konec jihove nemške gloriije.

Po takem je že bilo 30 po željah mestjanov izvoljenih. (Dalje poslednjič.)

Od sv. Benedikta, 23. febr. Z radostjo smo prve tri liste „Slov. Gosp.“ prijeli. Marsikaj lepega se učimo iz njega. Le škoda, da ne izhaja četirikrat na mesec. Bodi nam tedaj srčno pozdravljen iz naših slovenskih gor, ter te zraven prosimo, da nas rad podpiraš v vseh gospodarskih stvareh. Poslušaj pa tudi, kaj nam posebno na srcu leži. Slišali smo, da so nekteri volilci blago našo duhovščino pri volitvah za deželni zbor prav strastno napadali.

Tako je neki na Ptuju nek nemškutarček na mizo stopil, ter pričujočim gosp. duhovnikom strašno zagrmel:

„Hinaus mit den Pfaffen!“ *)

Če to ni res, kar bi nas srčno veselilo, radi očitno prekličemo. Če pa je to res, tako ponudimo ovemu nemškutarčku crkveno zgodovino, da zve, kdo je v prešlih stoletjih jel ustanovljati vseučilišča? Ali ni sta bila papeža Gregor VII. in Inocenc III. ki sta ustanovila že v dvanajstem stoletju vseučilišči v Parizu in Boloniji? Ukaželjni možje so hiteli v Pariz, da bi se tam bogočastja in modroslovja poprijeli; zopet drugi pa v Bolonijo, da bi se pravdoslovja naučili. Naj izvrstnejši učeniki so jim bili Dominikani, Frančiškani in drugi duhovniki.

Kdo je prvi bolnišnice in druge blagotvorne naprave omislil? Ali niso bili papeži, škofje, opati i. t. d. ktere so nasledovali kralji in cesarji, mesta in dežele in drugi bogajoče ljudje.

Odkod tedaj imamo pravo krščansko priljudnost ali kakor Latince pravi humanitet?

*) Tako strastno in surovo so se pri volitvah napadali od nemškutarjev tudi drugi narodnjaki. Črnijo se osebe in naš naj narodnejši stan le zato, da se narodnost leži zatira, zaradi tega pa velja „uma svitile meče“ še bolj poostriži za pravico in napredek. Vredništvo.

Če je v prešlih stoletjih duhovstvo skrbelo za srečo in blagor ljudstva, zakaj bi ne smelo v sedajnem stoletju?

Dragi Slovenci! Duhovstvo je duhovna oblast in brez te oblasti ne moremo niti mi, niti cele države biti.

Da pa nikdo ne misli, da so te vrstice pisali kak duhoven, se tukaj očitno imenujem.

Franc Čeh, Strmski učitelj.

Novičar iz domačih in tujih krajev.

V Česki, Moravski in Kranjski, kder so razpuščeni deželni zbori po cesarskem patentu, si rodoljubi prizadevajo vsa mogoča, da bi spravili spet prejšnje moze v deželni zbor. Če bodo volilci ostali stalni in se ne bodo dali od naših nasprotnikov pregovoriti, kateri tudi vse mogoče žile napenjajo, da bi tako imenovane vstavovestne eže (Verfassungstreue) spravili v deželni zbor, bo zmaga spet naša. Upamo pa trdno, da volilci ostanejo stalni, kajti s tem bodo pokazali, da so že prvokrat volili tiste moze, v ktere imajo celo svoje zaupanje; stalni tudi bodo ostali, ako dobro premislijo besede, ktere so domorodni volilni odbori v svojih oklicih razglasili.

Od slovenskih volilcev pa posebno tudi mi upamo, da bodo zmirom na misli imeli oklic, kterege je kranjski domorodni volilni odbor po Novicah in zgj. Danici razglasil in da bodo volili spet one iste moze, ktere so volili prvokrat. Geslo vseh slovenskih poslancev pa naj ostane za naprej „Vse za vero, cesarja in domovino“.

— Tirolski deželni zbor, kateri hodi jednake pote z Českim, Moravskim in Kranjskim, še ni razpuščen, to pa liberalcem strašno glave beli, iščejo različne vzroke, pravega vendar najti ne morejo. Neki mislijo, da tega malega zbora ni treba razpustiti, drugi pravijo, da je telegrafni c. k. patent, po katerem bi se zbor razpustiti moral, dve ure še le po tem došel, ko je zbor že bil slovesno sklenjen. Graški „Telegraf“ pa hoče znati, da Tirolski zbor zato ni bil razpuščen, ker minister Beust misli crkveno premoženje zastaviti in da mu je k temu privoljenje duhovstva potrebno, da bi se zatoraj tem prikupil, ni razpustil deželnega zbora v Tirolski. — Če se nič novega ne ve povedati, se vendar mora nekaj iznajti, take iznajdbe vendar niso vsikdar naj bolj umne.

— Za cesarskega namestnika v Česki je imenovan baron Kellersberg, bivši ces. namestnik v Trstu.

— Državno ministerstvo je minolo, Njih Veličanstvo je imenovalo grof Taaffeja, bivšega cesarskega namestnika v Lincu, za notrajnega ministra in žl. Bekeja za vodnika denarstvenega ministerstva.

— Čuje se, da tudi minister pravosodja žl. Komers hoče iz ministerstva istopiti.

— V Avstriji se že zdaj nahaja 33 odpuščenih ministrov.

— Presvetli cesar so se 12. t. m. v Pešt podali.

— Meksikanski konsul je 12. t. m. iz S. Franceška telegrafiral, da so liberalci mesto Meksiko vzeli; kje je cesar se ne ve, če ostane v deželi, se je bati strašnega. Naj novejši glasi iz Meksike so tudi ti, da republikanski general Eskobedo daje vse vjete ptuje in cesarske ljudi vstreliti.

— Vse Hrvaške in Slavonske županije, kder so se veliki župani vpeljavanju vojaške postave soperstavili, so dobile kralj. komisare. — Trojedna kraljevina ima namreč kakor Oggerska staro ustavo, po kateri deželni zbor ima pravico denarje in vojake dovoliti. Na Oggerskem je deželni zbor le določno število vojakov dovolil, na Hrvaškem pa ni deželnega zbora zbranega, zato so županijske skupšine vladi prestavljale, da bi to vojno prašanje tudi deželni zbor rešil, kar pa ni bilo dovoljeno. — Dvojno merilo. —

— Turska je Srbski neko pogodbo predložila, Srbska je vendar ni prijela.

— Presvetli cesar je vstanovo „Dramatičnega društva v Ljubljani“ dovoliti račil.

— Baron Kušlan jeden naj zvestejših sinov hrvaškega naroda je te dni za sušico v Zagrebu vmrl.

— Biskop Strossmayer se je že sopet iz Rima povrnil, in biva zdaj v domovini.

— Tukajšni knezoškof so za postni čas spisali okolnik, v

kterem podučujejo o izreji otrok ter dokazujejo, naj se šola od crkve ne loči.

— 17. in 31. t. m. bode v Mariborski čitavnici beseda in tombola, pri zadnji se bo tudi igrala vesela glediščina igra „Zakonska sol.“

— Za Slomšekov spominek se je dozdej že nabralo 2994 fl. 24 kr.

— O Kaisersfeldovem govoru na pustno nedeljo v Mariborski kazini dunajski „Volksfreund“ takole piše: Bolj mnogobrojne in vsakako bolj zamotane so težave takraj Litave. „Debatte“ (magjarski v nemškem jeziku pisani časnik na Dunaju) je sicer danes in dulci jubilo, t. j. topi je veselja in radosti, kajti Kaisersfeld je govoril. „Debatte“ je velika in Kaisersfeld je njeni prerok. Znane so našim čitateljem besede, ktere je gosp. žl. Kaisersfeld pri pojedini v Mariboru o pogodbi z Magjari govoril. Te besede so, zavoljo kterih je „Debatte“ veselja zamaknena tako, da je pesniško navdušena vzkliknola:

„Še pred malo dnevi je bila naj bližnja prihodnost skrivnost z sedmerim pečatom. Še pred malo dnevi je bilo le megleno vgibanje jedina vodilna nit za vsakterega, ki je v smesi vganjk o delavnosti državnega zbora pot najti hotel. Od ponedeljka (prav za prav pustne nedelje) sem je to drugače in kakor z zadovoljnim srecem pripoznavamo mnogo boljše postalo.

V ponedeljek je raztrgal Kaisersfeld zagrinjalo, v ponedeljek je razkril v napol slovenskem mestu Mariboru dejavni načrt avtonomistov. Ta načrt je jase, jedernat in odločen in primarja ravno zavolj tega druge stranke tudi na določeno mesto se postaviti k našemu velikemu prašanju in se rešitve njegove dejavno vdeležiti. — „C'est à prendre ou à laisser“, t. j. to je ali vzeti ali pa pustiti, kliče Kaisersfeld i centralistom i federalistom in jedni kakor drugi imajo voliti ali se hočejo avtonomistom pridružiti ali se ž njimi boriti; pa ne jedni ne drugi ne morejo zanaprej z gnjilimi pogodbami zavirati, da bi se ne pričelo v državnem zboru delanje naravnost na zadnji cilj in konec namerjajoče.“

Mi bi iz stališča „Debatte“ le to obžalovali, pravi Volksfreund, da je ta srečna nedelja, ktero si je Kaisersfeld takoga junaka skazal ravno pustna nedelja bila.

Nekoliko srenj v okolici Mariborski je po dr. Dominiku na denarstveno ministerstvo pritožbo vložilo, da se postavne določbe, da so gospodarske voznje pri mestnih mutah, mute proste, ne držijo, in visoko ministerstvo je to pritožbo celo po želji prosivecev rešilo. Zanaprej so tedaj sopet vse voznje gospodarske t. j. one voznje, ktere so za obdelovanje lastnega ali najetega polja ali za spravljanje zemeljskih pridelkov potrebne, mute pri mestnih šrangah proste.

Tržna cena

10. marca 1867.

	V Mariboru		V Celju		V Ptujih	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	6	10	6	50	5	50
Rži	4	50	5	—	4	20
Ječmena	4	—	4	—	4	—
Ovsa	1	90	2	20	1	80
Turšice (kuruze) vagan	3	10	3	60	3	10
Ajde	—	—	4	30	2	80
Prosa	—	—	3	—	—	—
Krompirja	1	70	2	50	1	50
Govedine funt	—	21	—	20	—	20
Teletine	—	24	—	22	—	23
Svinjetine crstve funt	—	24	—	22	—	23
Drv 30" trdih seženj (Klafter)	8	—	6	90	8	—
„ 18"	4	50	—	—	—	—
„ 30" mehkih „	6	—	5	—	6	—
„ 18"	3	50	—	—	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	—	50	—	—	—	50
„ „ melkega „	—	40	—	40	—	40
Sena cent	1	40	1	—	1	15
Slame cent v šopah	1	—	—	75	1	—
„ za steljo	—	90	—	55	—	90
Slamine (špeha) cent	33	—	30	—	32	—
Jajec, osem za	—	10	—	—	—	—

Ažijo srebra 126.50.

Narodno drž. posojilo 70.20.